

פועלי ישראל לא יקבלו את תוספת-היוקר, אבי המפלגות יהנו ממנה

לא היה אדם אומלל יותר מאשר מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל ביום השישי האחרון, כאשר פורסם מדיווקר מחייה לחורש השתעשע משל בתקווה כי עליית המדד בחודש זה לא תעלה על המישה אחוזים. גם תחזיות של כלכלנים ובנקאים ניבאו כי שיעור עליית המדד לא יעלה על חמישה אחוז.

כאשר פורסמו נתוני הלישכה-המרכזית לסטטיסטיקה והסתבר כי המדד בחודש אוקטובר עלה ב-6.3% לעומת החודש שקדם לו, ניצב ירוחם משל במצבו של אדם שהתברר כי השטר שנתן הוא ללא כיסוי. רק לפני חודשיים, בעיקבות הפיחות והצעדים הכלכליים האחרונים שנקטה הי

ננר זכר אינדקס מיוחד ליחיד הסגולה

ממשלה, ניסה ירוחם משל שוב להוסיע כמגן ציבור השכירים בישראל. אם יסתבר כי המדד יעלה ביותר מחמישה אחוזים כתוצאה מצעדי הממשלה, אמר אז, "חד" רוש ההסתדרות תשלום תוספת-יוקר לי עובדים."

ענה היה עליו לפרוע את השטר, אלא שהוא לא יכול היה לעשות זאת. היה ברור לו כי כל תביעה לתשלום תוספת יוקר עתה, אחרי שהממשלה המעבידים הצליחו למעשה לעקר את תוספת-היוקר הקודמת של חודש יולי, תיתקל בהתנגדות המורה מצד האוצר והמעסיקים גם יחד. הוא יואשם על-ידי הממשלה כמחבל בכלי כלה המידרדרת ממילא לקראת שואת משה זכר, נגיד בנק ישראל יאשים אותו כמחבל בכלכלת העם הצינוני במצור. מצד שני, אם לא ייקים את הבטחתו לעובדים, הוא יוצג בפניהם שוב כבובה, שי הממשלה מושכת בחוטיה מאחורי-הקלעים. שני סוגי אינדקס, משל ניסה לצאת מחסכו, בהופעה אומללה בטלוויזיה גימ גם משה, כאילו חיתה הבטחתו בשעתה על-תנאי. הוא ניסה לגייס את הלישכה המרכזית-לסטטיסטיקה לעזרתו, כדי שזו תפסק איזה חלק מעליית-המדד נבע מ"מדיניות הממשלה והפיחות, ואיזה מהת ייקרות עונתית". אם יסתבר כי ההתייקרות כתוצאה מצעדי הממשלה היא פחות מ-5%, הרי שאין מקום לדרוש תוספת יוקר, הסבירו אנשי.

אבל הלישכה לא הושיעה אותו. הסי תבר כי אין ביכולת אנשיה לקבוע בדייקנות ממה נבע כל אחוז בתהייקרות. משל מצא את עצמו בין הפטיש ותסדן, כשברור שהוא יאלץ לסגת מהבטחתו ולהיכנע בי פעם נוספת לממשלה. מי שיהנה מתוספת-היוקר לא יהיו הפועלים, אלא המפלגות. אלה דאגו לתבטיח את עצמן מראש לקראת עליית הי אינדקס בשיעור של 5%. תיקון שהוכנס לאחרונה בחוק מימון המפלגות קובע, שהמענק לכל למפלגות שהוצמד למדד, יועלה אוטומטית בכל פעם שהאינדקס יעלה ב-5%.

חברי-הכנסת היו חכמים יותר מירוחם משל. הם לא היתנו את ההצמדה במדיניות הממשלה. וכך הסתבר שבמדיניות-ישיראל יש מעטה שני סוגי אינדקס: אחד לבחירי-העם, ואחד לבוחרים.

אחול-השדים סביב המיסוך המבשר את המיפנה סונדרס הנורא

ההצעה כי ההכרה של אש"ף בישראל תלבש צורה מעשית של שינוי ההחלטה 242, כך שבצד ההכרה בזכותה של ישראל להתקיים תוכר גם זכות דומה לפלסטינים. הסכמה להחלטת ועידת-הפיסגה הערבית בריכאט, לפיו מהווה אש"ף את הנציג היחיד של העם הפלסטיני (תוך סילוק ירדן מהעניין). עיתוני ישראל יצאו בהתקפה היסטורית על סונדרס, תיארו את המיסוך כאנטי-ישראלי, כשם שתיארו את החלטת עצרת האו"ם על הזמנת אש"ף לוועידת-השלום ב'ונבה. אך למעשה אין במיסוך זה שום דבר אנטי-ישראלי, אלא רק שולית האשליות המנוכחות וחרות האסוף שבהן משתעשעת עדיין ממשלת ישראל.

העקרונות של סונדרס תואמים את הצהרת-העקרונות של המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני, ואת תחזיות של נציג אש"ף בלונדון, סעיד המאמי, בעל התוכנית הפלסטינית לשלום עם ישראל.

אם עורר המיסוך דאגה בירושלים, הרי היתה מוצדקת. כי מיסוך זה של האדם המרכזי בווישינגטון המטפל בענייני המיזרח התיכון, איש-אמונו הקרוב של קיסנינג'ר, מבשר את שינוי העמדה הרישמית של ממשלת ארצות-הברית.

מחכשים את שימחה

מעשה נובעת מן המיסוך של סונדרס גישה אמריקאית פשוטה. פורד-קיסנינג'ר-סונדרס אומרים לאש"ף: ניטשו את הקו הסובייטי, השתלבו במאמצי-השלום של ארצות-הברית, ותקבלו מאיתנו מדינה פלסטינית בגדה וברצועה. אחרי שנגיע להסכם בינו, נדאג ממשלת ישראל חקבל את הדין. קיסנינג'ר לא התרגש מן הסערה שפרצה בישראל, כאשר התרעם שימחה דיניץ על כך שלא הראו לו את המיסוך מראש, הודיע משרד-החוץ האמריקאי, בלי רמז של חיוך, כי סונדרס

דוש ב"מעריב" אובייקט חדש לשימחה

חיש את דיניץ באותו בוקר, אך לא מצא אותו. קיסנינג'ר מצידו אמר שהמיסוך אינו חשוב — אך לא הסביר מדוע היה צורך לחפש את דיניץ, שביל מיסוך שאינו חשוב. למישלחת המצחיקה של הכנסת, שהסתובבה אותה עת בווישינגטון כרוח-רפאים, הבטיח קיסנינג'ר ש"אין שינוי". ואכן: זה-מכבר מצהירים פורד וקיסנינג'ר בפה מלא בשבוע פנים ואופן הם לא ידברו עם אש"ף. "כל עוד הוא לא יכיר בישראל", זה הרגיע את עיתונאי ישראל, שאינם יודעים לקרוא. איך קראו את הפסוק בעיון, היו נוכחים לדעת כי מירושן הוא בדיוק הפוך: שארצות-הברית מוכנה לפתוח במשא-אומן רישמי עם אש"ף, אחרי שתימצא נוסחה כנישה של הכרה בישראל.

למשל: אם יקבל אש"ף את הנוסח המתוקן של ההחלטה 242, מבינה זו היתה הצדקה להיסטוריה בעיקבות "מיסוך סונדרס". הוא מבשר שבעתיד הלא-רחוק עומדת הקרקע להתמוטט מתחת למדיניותה של ממשלת יצחק רבין, אם זו לא תשנה את המדיניות הנוכחית במהירות-ישיא.

בסך-הכל פקיד בינוני, נחמו שידורי ישראל את קהל הישראלי. "אין מה להתרגש מאיושהו נייר שכתב איושהו פקיד, הרגיעו, החוגים המדיניים" המפורסמים. אבל בשיטפון ההיסטוריה שהציף השבוע את ישראל (ראה הנון), גם נייר זה גרם מחול-שדים. דוש צייר סל של נחשים ארסיים, והקדיש אותו לאותו פקיד. כתבים הזהירו מפני שואה ממשמת ובאה. כל זה ביגלל אדם, ששמו אינו אומר דבר ל-99.9% מן הישראלים. השבוע התפרסם שם זה, כאובייקט חדש של שימחה: הארולד סונדרס.

פגישה בבית הלבן

מי הוא סונדרס המיסורתי, שעמד במרכז המחול המטרופ של כלי-התיקשורת? הוא רחוק מאד מדהיות, פקיד בינוני.

קוראי העולם הזה הכירוהו לראשונה לפני שש שנים, ביוני 1969. אז ביקר אורי אבנרי בארצות-הברית, כדי לשוחח עם מעצבי-המדיניות על הצורך לשלב את הפלסטינים בכל תהליך לקראת שלום. במרכז הדיווח שלו בשבועון עמדו ארבעה שמות. שלושה מהם היו שמות ידועים: הלורד קארדון, ראש מישר לחת בריטניה באו"ם ומנסח הצעת-ההחלטה 242; צ'ארלס יוסט, או ראש המישלחת האמריקאית באו"ם וממסחי תוכנית-רור גרס; וג'וזף סיסקו, או עוזר שריהוץ האמריקאי. כל השלושה התנגדו או, בהריפות ניכרת, לרעיון של שיתוף הפלסטינים בשלום. בעל-השחח הרביעי היה שם חדש לגמרי: הארולד סונדרס. כתב או אבנרי (העולם הזה 1659): "איש שונה מכל אלה הוא הארולד סונדרס — אדם נמוך יותר בסולם-הדרגות, אך קרוב יותר לאוזנו של הנשיא (ניכסון)... נפגשתי עם סונדרס, ולא הצטערתי על כך. כי השיחה, שהתחילה בצורה שיגרתית, לבשה חשימה אופי מרתק ביותר. עורחתי, שרשמה את הדברים, ציינה בשוליים של אחד הדפים: אלה דברים מרעישים!

...סונדרס נמצא בתפקידו הרבה זמן לפני ניכסון וקיסנינג'ר — עוד מימי הראשית של נשיאות קנדי. הוא עבר מממשלה לממשלה, מנשיא לנשיא, מבוס לבוס — אות לכך שמלאכת-הניחוח שלו זוכה בהערכה.

אף שאין לסונדרס העליונות הבריטית של קארדון, אי-שיות שופעת-העוצמה של סיסקו או הברק האינטלקטואלי של יוסט, נמשכה השיחה שלי עימו יותר מכל שאר השיחות — כימעט ארבע שעות."

מכיוון שהשיחה — כמו שאר השיחות באותו מסע — היתה "לא לציטוט", לא פירסם או אבנרי את תוכנה. השבוע הוסיף כמה פרטים:

"בכל מקום שעוררתי או את העניין הפלסטיני בווישינגטון, אמרו לי: גש לסונדרס. הוא האיש שלך". במיוחד המליץ עליו צ'ארלס יוסט, שניהל אותו כאיש שמאחרי תוכנית-רוג'רס, וכאחד המוחות המזוהים בעיר-הביירה.

סונדרס היה או האחראי לענייני המיזרח-התיכון במטהו של היועץ לענייני ביטחון-לאומי — הנרי קיסנינג'ר. היה לו משרד בבית-הלבן (באגף הקרוי, הנונין הביצועי). כשבאתי לפגישה, מצאתי אדם הנראה באופן כימעט-מוזגום כמו, האמריקאי הטמור צע, — עזיר ממושקף, אדיב, חסר כל ברק חיצוני. תחילה חשבתי לי: עוד ביוורקראט אחד מרבבות.

רק כששקענו בשיחה, הסתבר לי שיושב מולי מוח חריף במיוחד, בעל היגיון קר וחותר כתער. לא הרגשתי כיצד חלפו ארבע שעות בעף. חשמש שקעה. מן הדשא בחוץ עלה קולה של תיזמורת (ניכסון חזר מאחד ממסעותיו בחו"ל) אך נשארנו שקועים בשיחה מבלי לזוז. הנושא האחד: הבעייה הפלסטינית. "פה נשבה רוח אחרת לגמרי מאשר בשיחות הקודמות. לסונדרס היה ידע מדהים בכל הנעשה במחנה הפלסטיני, והתר לפת הידע בינינו היתה מרתקת בשבילי. הוא חקר אותי לא פחות מכפי שחקרתי אני. הוא התייחס אל המתנה הפלסטינית כאל עובדה קיימת, שרק טיפיש יתעלם ממנה.

"היה ברור לי, בתום השיחה, כי סונדרס עומד לעבר הצעות נגישה חדשה לבעייה זו."

לקראת שינוי

מי אז אותה שיחה דרך כוכבו של סונדרס. כשעבר קיי סינג'ר מן הבית הלבן אל משרד-החוץ, לקח את סונדרס עימו, והעניק לו תואר של עוזר לסגן-השר. בכל מסעותיו של קיסנינג'ר במרחב, הלך מאחוריו גבר שאינו בולט, ממושקף ואל-מוני. רק יודע-דבר ידעו כי זהו, אולי, האיש החשוב ביותר בפמליה: המוח המתכנן. ומשך כל אותה תקופה קיננה במוחו הפורה של סונדרס השאלה המברעת: כיצד לשלב את הבעייה הפלסטינית בתהליך החשיגת השלום.

השבוע עורר סונדרס סנסציה עולמית, כאשר נודעו פירטי הנזיר שהגיש במיסגרת מסיירת עזות בניבעת הקאפיטול. היו כלולים בו עקרונות חדשים — ומהפכניים בווישינגטון — לגבי הבעייה הפלסטינית. בין השאר: הקביעה כי הבעייה הפלסטינית היא ליבו של הסיכסוך הישראלי-ערבי, ועל כן אין ערך להסדר שלא יביא לפתרון. ההודעה כי בקרב אש"ף מתגברים עתה הכוחות המתורגמים, המוכנים לקבל מדינה פלסטינית לצד עם ישראל.